

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

- เป็นแหล่งเรียนรู้ ขยายผลภูมิปัญญา และเทคโนโลยีสู่ชุมชน
- เป็นสถานที่พบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และให้บริการทางการเกษตรแก่ชุมชน

นายประดิษฐ์ ศิริธรรมจักร

ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น

พัฒนาศูนย์เรียนรู้ให้มีความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญา เทคโนโลยี และให้บริการที่เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่

เป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชนในระดับอำเภอ อำเภอละ 1 ศูนย์

เกษตรกรได้รับความรู้ ภูมิปัญญา และเทคโนโลยี การเกษตร ที่เหมาะสมกับพื้นที่ของตนเอง

เกษตรกรได้รับบริการด้านการเกษตรอื่น ๆ เช่น การตรวจวิเคราะห์ดิน การทำบัญชีครัวเรือน ฯลฯ

เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารที่สำคัญ และเป็นปัจจุบันเกี่ยวกับการเกษตร

เกษตรกรใช้ ศพก. เป็นสถานที่พบปะพูดคุย และรับฟังปัญหาด้านการเกษตรในชุมชน

การเชื่อมโยง ศพก. สู่แปลงใหญ่

"แฝกของพ่อ... เส้นไหมของแม่"

ด้วยรักและศรัทธา หญ้าแฝก มรดกของ "พ่อ" สร้างให้ดินดี มีรายได้
และความภาคภูมิใจ ผลิตภัณฑ์ไดโนเสาร์จากใบหญ้าแฝก (หญ้าของพ่อ)
เส้นไหม (ไหมของแม่) สองสิ่งผสมผสาน ถักสานด้วยสองมือ ย้อมสีจาก
วัตถุดิบธรรมชาติ สืบสานนำพาเอกลักษณ์ประจำถิ่น (ไดโนเสาร์) กลายเป็น
ผลิตภัณฑ์อันทรงคุณค่า และความภาคภูมิใจ สร้างรายได้ให้กับชุมชน

ขั้นตอนการเตรียมหญ้าแฝก (ตัด คัด ต้ม ตาก)

ตัด

ตัดใบสดจากกอ

คัด

- ใบแก่เหมาะสำหรับนำไปทอเสื่อ, สานหมวก, กระเป๋า, โปทญา
- ใบอ่อน เหมาะสำหรับผลิตเกลียวเชือก

ต้ม

ต้มใบน้ำที่เดือดประมาณห้านาที แล้วนำใบน็อคในน้ำเย็น

ตาก

ตากแดดหรืออบให้แห้งสนิท

การผลิตเชือก (เส้นไหมแกมแฝก)

1. ใบแฝกแห้ง
2. เส้นไหม
3. เข็มกรีดใบแฝก

วิธีทำ

1. ใช้เข็มกรีดใบแฝกให้เป็นชั้นเล็กๆเตรียมไว้
2. ตัดเส้นไหม ความยาว 1 เมตร เตรียมไว้
3. นำใบแฝกที่กรีด และเส้นไหมที่ตัดไว้มาแบ่งให้เท่าๆกันมากน้อยขึ้นอยู่กับขนาดของเชือกที่จะผลิต
ทำการบิดใบแฝกกับเส้นไหมไปทางเดียวกันพร้อมกับไขว้ทับสลับกับการบิด ทำไปสุดเชือกต่อไปเรื่อยๆ
ก็จะได้เกลียวเชือกแกมแฝกไหม (แฝกผสมไหม) สีสวยงาม เหนียวทน พร้อมใช้งาน

"แฝกของพ่อ... เส้นไผ่ของแม่"

ไดโนเสาร์ทีเร็กซ์ (ป่าแคน)

อุปกรณ์

1. ลูกกะบัก 2 ลูก ล้างให้สะอาดทำหัวและลำตัว
2. เชือกแฝกยาว 30 เมตร
3. ไผ่แฝกแห้ง 25 ไผ่ ทำหาง ขา และหมวก
4. ก้านดอกแห้ง 10 ลำ ทำแคน
5. เม็ดมะกกลำ 2 เม็ด ทำตา
6. กาวร้อน 1 หลอด
7. เทปกาว 1 ม้วน

วิธีทำ (ต้องผลิตแต่ละชิ้นส่วนก่อน แล้วนำมาประกอบเป็นไดโนเสาร์ทีเร็กซ์)

1. ตัวและหัว ใช้เชือกพันรอบๆ ลูกกะบักทั้ง 2 ลูก พร้อมกับหยอดกาว

2. หาง นำหญ้าแฝกประมาณ 20 ไผ่ ใช้เทปกาวพันรอบๆ ตัดให้ยาว 12 ซม. หยอดกาวร้อนให้ไผ่แฝกผสมสานติดกัน ทำการตกแต่งให้ได้รูปทรงหางของไดโนเสาร์ตามต้องการ

3. ขาหลัง ขึ้นตอนคล้ายกับการทำหางต่างกันตรงตัดสั้นลงเป็น 6 ซม. และแต่งรูปทรงให้เหมือนขาไดโนเสาร์

4. หมวก ไผ่แฝก 3 ไผ่ ใช้เข็มกรีดเป็นเส้นก่อนถักขึ้นรูปทรง

5. แคน ลำก้านดอก 10 ก้าน นำมาประกอบ

"หญ้าแฝก"

ศาสตร์ของพระราช
เพื่อการพัฒนาดิน น้ำ และป่าไม้

การปลูก หญ้าแฝก เพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ

หญ้าแฝก เป็นพืชตระกูลหญ้าที่ขึ้นเป็นกอหนาแน่น อยู่ตามธรรมชาติทั่วภาคของประเทศ จากที่ลุ่มจนถึงที่ดอน สามารถขึ้นได้ดีในดินเกือบทุกชนิด มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Vetiveria zizanioides* Linn. Nash เจริญเติบโตโดยการแตกกอ เส้นผ่าศูนย์กลางกอประมาณ 30 เซนติเมตร ความสูงประมาณ 0.5-1.5 เมตร ใบยาวประมาณ 75 เซนติเมตร ใบกว้างประมาณ 8 มิลลิเมตร ค่อนข้างแข็ง เจริญเติบโตในเขตร้อนมากกว่าเขตรึ่งร้อนออกทางด้านข้าง และมีจำนวนมาก จึงเป็นพืชทนแล้งได้ดี รากจะประสานยึดต่อกันหนาแน่นเสมือนม่านหรือกำแพงได้ดิน สามารถกักเก็บน้ำและความชื้นไว้ ระบบรากหยั่งลึก 1.5-3.0 เมตรและแผ่ขยายกว้างเพียง 50 เซนติเมตร โดยรอบกอเท่านั้นไม่เป็นอุปสรรคต่อพืชที่ปลูกข้างเคียง

1. หญ้าแฝกช่วยอนุรักษ์ดินและน้ำได้อย่างไร

1. แอ่งหญ้าแฝกช่วยกักเก็บตะกอนดินที่ถูกรบกวนน้ำพัดพา
2. ตะกอนที่ทับถมจะพัฒนาเป็นดินชั้นธรรมชาติ
3. ช่วยลดความเร็วและแรงของน้ำที่ไหลผ่าน
4. ช่วยคืนน้ำซึบลงสู่ดิน
5. รากหญ้าแฝกช่วยยึดเกาะดิน

2. วิธีการปลูกหญ้าแฝก

1. การปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่ลาดชัน

การปลูกหญ้าแฝกเป็นแนวตามแนวระดับในช่วงความลาดชันในดินกึ่งพุ่ม โดยการทำแนวร่องปลูกตามแนวระดับใช้ระยะปลูก 5 เซนติเมตร ระยะห่างระหว่างแถวตามแนวตั้งไม่เกิน 2 เมตร หญ้าแฝกจะเจริญเติบโตแตกกอได้ภายใน 4-6 เดือน

2. การปลูกเพื่อควบคุมร่องน้ำและลดการกระจายน้ำ

นำกล้าหญ้าแฝกไปปลูกตามร่องน้ำที่มีการแตกกอและแข็งแรงดีแล้วไปปลูกในร่องน้ำ โดยขุดหลุมปลูกขวางร่องน้ำเป็นแนวตรงหรือแนวทิวแถวระยะห่างจากปากทางน้ำไหลอาจใช้กรวยสอบทรายหรือก้อนหิน ช่วยกักน้ำเสริมฐานที่มั่นคงตามแนวปลูกหญ้าแฝก ระยะห่างระหว่างต้น 10 เซนติเมตรและระหว่างแถวตามแนวตั้งไม่เกิน 2 เมตร

3. การปลูกเพื่อรักษาความชุ่มชื้นในสวนผลไม้

ปลูกแถวหญ้าแฝกพาดขนานไปกับแนวของไม้ผลที่ระยะกึ่งกลางของแถวไม้ผล หรือปลูกเป็นรูปครึ่งวงกลมที่ห่างจากโคนต้นไม้ผล 2.5 เมตร เมื่อไม้ผลยังเล็กสามารถตัดใบหญ้าแฝกมาคลุมโคนต้นและเมื่อไม้ผลเจริญเติบโตขึ้นมาคลุมพื้นที่ หญ้าแฝกจะตายไปกลายเป็นอินทรีย์วัตถุในดินต่อไป

4. การปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่ดอนที่ปลูกพืชไร่

ขุดร่องปลูกตามแนวระดับ ทำการกล้าหญ้าแฝกเพาะชำในถุงจะใช้ระยะปลูก 10 เซนติเมตร หรือกล้าหญ้าแฝกรากเปลือย ใช้ระยะปลูก 5 เซนติเมตร ควรใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกก่อนปลูกหญ้าแฝก หรือปลูกหญ้าแฝกเป็นแนวระหว่างแถวปลูกพืชไร่ และควรปลูกในสภาพดินที่มีความชุ่มชื้นใน ช่วงต้นฤดูพุ่ม

5. การปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่ราบหรือพื้นที่ลุ่ม

ปลูกหญ้าแฝกเป็นแถวรอบขอบเขตพื้นที่หรือปลูกที่ขอบแปลงทรง กหญ้าแฝกจะช่วยยึดดินไว้ที่พังทลายและรักษาความชื้นในดินเอาไว้

6. การปลูกรอบขอบสระเพื่อกรองตะกอนดิน

ควรปลูกตามแนวที่ระดับน้ำสูงสุดท่วมถึง 1 แนวและปลูกพื้นขึ้นอีก 1-2 แนวเหนือแนวแรก ซึ่งขึ้นอยู่กับความลึกของขอบสระ ระยะปลูกระหว่างต้นประมาณ 10 เซนติเมตร โดยขุดหลุมปลูกต่อเนื่องกันไป

3. ข้อควรปฏิบัติในการดูแลรักษา

1. คัดเลือกกล้าที่มีคุณภาพ มีอายุ 45-60 วัน
2. ควรเลือกช่วงเวลาปลูก ในช่วงต้นฤดูพุ่ม
3. การตัดใบ ในช่วงต้นฤดูพุ่มและช่วงปลายฤดูพุ่ม ควรตัดใบหญ้าแฝกให้สั้น สูงจากพื้น 50-75 เซนติเมตร เพื่อกำจัดแมลงและหนอนออกดอก เพื่อป้องกันการแตกกอและทำให้แนวกอที่หนาแน่นขึ้น รับแรงปะทะของน้ำไหลผ่านและตัดกรองตะกอนดินได้ดี
4. ควรมีการใส่ปุ๋ยหมักในช่วงปลูกและช่วงต้นฤดูพุ่ม ควรกำจัดวัชพืชระหว่างแถวหญ้าแฝกตามความเหมาะสม
5. ควรปลูกซ่อมและแยกพุ่มที่แตก กิ่งนี้ เพื่อใช้ปลูกหญ้าแฝกเจริญเติบโตเป็นแนวใหม่

4. รูปแบบการปลูกหญ้าแฝกตามหลักวิชาการ

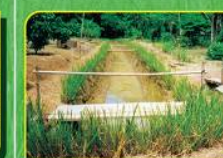
1. ปลูกหญ้าแฝกเป็นแนวตามแนวระดับ
- ระยะปลูก 5 เซนติเมตร
- ระยะห่างระหว่างแถวตามแนวตั้งไม่เกิน 2.0 เมตร

2. ปลูกเป็นแถว 2 แนว
- แถวที่ 1 ปลูกห่างจากขอบ 50 เซนติเมตร ระยะปลูก 50 เซนติเมตร
- แถวที่ 2 ปลูกห่างจากขอบ 1 เมตร ระยะปลูก 50 เซนติเมตร

3. ปลูกเป็นร่องน้ำ 1 แนว ที่ขอบของสระ
- ระยะปลูก 50 เซนติเมตร

4. ปลูกเป็นแนวสองฝั่ง 1 แนว ที่ขอบของสระ
- ระยะปลูก 50 เซนติเมตร

5. ปลูกเป็นแนว 3 แนว
- แถวที่ 1 ปลูกห่างจากขอบ 50 เซนติเมตร ระยะปลูก 50 เซนติเมตร
- แถวที่ 2 ปลูกห่างจากขอบ 1 เมตร ระยะปลูก 50 เซนติเมตร
- แถวที่ 3 ปลูกห่างจากขอบ 1.5 เมตร ระยะปลูก 50 เซนติเมตร

6. ปลูกเป็นแนว 3 แนว
- แถวที่ 1 ปลูกห่างจากขอบ 50 เซนติเมตร ระยะปลูก 50 เซนติเมตร
- แถวที่ 2 ปลูกห่างจากขอบ 1 เมตร ระยะปลูก 50 เซนติเมตร
- แถวที่ 3 ปลูกห่างจากขอบ 1.5 เมตร ระยะปลูก 50 เซนติเมตร

7. ปลูกเป็นแนว 3 แนว
- แถวที่ 1 ปลูกห่างจากขอบ 50 เซนติเมตร ระยะปลูก 50 เซนติเมตร
- แถวที่ 2 ปลูกห่างจากขอบ 1 เมตร ระยะปลูก 50 เซนติเมตร
- แถวที่ 3 ปลูกห่างจากขอบ 1.5 เมตร ระยะปลูก 50 เซนติเมตร

8. ปลูกเป็นแนว 3 แนว
- แถวที่ 1 ปลูกห่างจากขอบ 50 เซนติเมตร ระยะปลูก 50 เซนติเมตร
- แถวที่ 2 ปลูกห่างจากขอบ 1 เมตร ระยะปลูก 50 เซนติเมตร
- แถวที่ 3 ปลูกห่างจากขอบ 1.5 เมตร ระยะปลูก 50 เซนติเมตร

นายประดิษฐ์ ศิริธรรมจักร

ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น

โทรศัพท์ : 080 - 5691097

